แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

GUIDELINES FOR THE PARTICIPATION ROLE DEVELOPMENT OF BASIC EDUCATION COMMISSION IN SCHOOLS UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 27

18

ไพรจิตร อักษร*
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิตยา วรรณกิตร์**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 2) ศึกษาแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างการใช้ตาราง เครจซี่ และมอร์แกน ดำเนินการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิตามขนาดโรงเรียน โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่ มาร้อยละ 50 ของจำนวนโรงเรียน แล้วสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ได้คณะกรรมการสถานศึกษา 192 คน จากโรงเรียนทั้งหมด 31 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.50-0.85 และค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ 0.98 แบบสัมภาษณ์ ซึ่งมีค่าความสอดคล้องเชิงเนื้อหาระหว่าง 0.60 – 1.00 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ,ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการของการจัดการศึกษา

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพปัจจุบันในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง

2. สภาพพึงประสงค์ในการมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด

3. แนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาที่ครอบคลุมและชัดเจน ได้แก่ 1) การให้ความเห็น ข้อเสนอแนะและให้คำปรึกษาในการออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ แนวปฏิบัติ ในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา 2) รับทราบ และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดระบบและการดำเนินการตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 3) ปฏิบัติตามที่กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษากำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 4) ให้ความเห็น เสนอแนะและให้คำปรึกษาในการจัดทำนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และท้องถิ่น 5) ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะ ประสาน ส่งเสริม สนับสนุนเกี่ยวกับการระดมทรัพยากรดูแลบำรุงรักษาใช้และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา 6) ให้ข้อเสนอแนะ และส่งเสริมสนับสนุนในการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม กระบวนการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง 7) ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะในการออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารการเงินและการจัดหารายได้จากทรัพย์สินของสถานศึกษา 8) รับทราบ ให้ความเห็นและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาและกิจการของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น 9) ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะ และให้คำปรึกษาในการส่งเสริมความเข้มแข็งในชุมชนและสร้างความสัมพันธ์กับสถาบันอื่น ๆ ในชุมชนและท้องถิ่น 10) ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจการของสถานศึกษาตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ กำหนด 11) ให้

* นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
** คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ความเห็น ข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและความต้องการของชุมชน และ 12) ต้องให้ความเห็น ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการจัดตั้ง และ การใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษา

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่, คณะกรรมการสถานศึกษา

ABSTRACT

The research aimed to 1) investigate the current and desired conditions of participation of the basic education commission in schools under the Secondary Educational Service Area Office 27, and 2) acquire the guidelines for the participation role development of the basic education commission in schools under the Secondary Educational Service Area Office 27. The sample size was determined by using Krejcie and Morgan table. The stratified random sampling method was employed accordingly to the school sizes: small, medium, and large. 50 percent of the number of the schools was taken for the simple random sampling procedure. 192 school committees from 31 schools were obtained as research participants. The research instruments consisted of the questionnaire and the interview. The discrimination values of the questionnaire were 0.50 – 0.85 with its reliability value at 0.98. The content validity values of the interview were 0.60 - 1.00. The statistics used for data analysis included mean, standard deviation, and Priority Needs Index in educational management.

The findings were as follows:

1. The overall current conditions of participation of the basic education commission in schools under the Secondary Educational Service Area Office 27 were at the highest level. When each item was examined, it was found to be at the medium level.

2. The overall desired conditions of the participation roles of the basic education commission in schools under the Secondary Educational Service Area Office 27 were at the highest level. When each item was examined, it was also found to be at the highest level.

3. The school administrators were interviewed in order to obtain the guidelines to develop the participation roles of the basic education commission in schools under the Secondary Educational Service Area Office 27. It was acquired that the basic education commission's roles were 1) expressing opinions, giving suggestions and consultations on issuing regulations, rules, announcements, and guidelines for schools' management; 2) acknowledging, giving suggestions on system arrangement, and implementing the internal quality assurance system in schools; 3) having authority to follow the Government Teachers and Education Personnel Act; 4) giving opinions, giving suggestions and consultations on issuing the schools' development plan policy to be in line with the local and community needs; 5) expressing opinions, giving suggestions, coordinating, promoting, and supporting the resource mobilization as well as being responsible for maintenance, usage, and providing benefits from the schools' properties; 6) continuously giving suggestions, promoting, and supporting the setting of environment, surroundings, learning processes, and local wisdom learning sources; 7) expressing opinions and giving suggestions on issuing the regulations, rules, announcements, guidelines for financial administration, and providing income from the schools' properties; 8) acknowledging, expressing opinions, and giving suggestions to improve and develop the quality of education and the schools' business to conform to the local and community needs; 9) giving opinions, suggestions, and consultations on promoting the community strong suits along with building good relationships with other institutions in the community; 10) performing other duties regarding the schools' business as specified in law, regulations, and announcements; 11) expressing opinions and giving suggestions on the curriculum development of the school to be in accordance with the basic education core curriculum and the community needs; and 12) giving opinions and suggestions on budgeting and budget spending of the schools.

Keywords: Participation Role Development, Basic Education Commission

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดแนวทางในการจัดศึกษาโดยมีหลักการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มีการกระจายอำนาจในการจัดการศึกษาไปสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษามีการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นและผู้เรียนโดยระบุไว้ในหมวด 1 มาตรา 8 (2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการ ศึกษา มาตรา 9 (6) การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น กำหนดให้มีการเปลี่ยน แปลง การจัดการศึกษาไทยทั้งในด้านสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอย่างเสมอภาคกันในการได้รับการศึกษาขั้น พื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี อย่างต่อเนื่องและมีคุณภาพโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายและการจัดการศึกษาดังกล่าวจะต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชนเป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชนให้ประชาชนมีส่วนร่วมและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มาตรา 40 ไว้เป็นกาลเฉพาะ แสดงให้เห็นว่า คณะกรรมการสถานศึกษามีความจำเป็นและมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเป็นอย่างมาก เพราะคณะกรรมการสถานศึกษาเสมือนผู้แทนของท้องถิ่นที่เป็นกลไกเชื่อมโยงนโยบายของรัฐไปสู่ชุมชนที่ตั้งโรงเรียน เพื่อพัฒนา ผู้เรียนไปสู่ความเป็นพลเมืองดีพื้นฐานการศึกษาตลอดชีวิต (คู่มือการปฏิบัติงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ, 2547)

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 35 สถานศึกษาที่จัดการศึกษา ขั้นพื้นฐานตามมาตรา 34 (2) เฉพาะที่เป็นโรงเรียนมีฐานะเป็นนิติบุคคล มีการกระจายอำนาจและมีคณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการศึกษามากขึ้น ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ กำกับ ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 รวมทั้งอำนาจหน้าที่การบริหารงานบุคคลที่จะเกิดขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหาร ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้ระบุไว้ ดังนี้ 1) กำกับการดำเนินกิจการของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับกฎหมาย กฎระเบียบ ประกาศ คำสั่ง และนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น 2) ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการกิจการด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา 3) มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาตามที่กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการและบุคลากรทางการศึกษากำหนด 4) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการบริหารจัดการ นอกจากจะต้องดำเนินการตามหลักการและแนวปฏิรูปการศึกษาแล้วยังต้องยึดหลักการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (สำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

ดังนั้นบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในด้านให้การสนับสนุนสถานศึกษาจึงมีความสำคัญยิ่ง กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ออกระเบียบว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่สำคัญในการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา ให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น กำกับและติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพและได้มาตรฐาน เสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหาร งานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 5)

สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 เป็นหน่วยงานทางการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน การปฏิรูปการศึกษาและการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ มีคุณภาพ มุ่งให้เกิดความสมานฉันท์ระหว่างบุคลากรและหน่วยงาน การพัฒนาโครงสร้างองค์กรการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น การจัดตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาเป็นการกระจายอำนาจทางการศึกษาเพื่อให้ชุมชนหรือท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 ซึ่งได้กำหนดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้นมา โดยแบ่งออกเป็น 8 องค์ประกอบ คือ 1. ผู้บริหารสถานศึกษา 2. ผู้แทนผู้ปกครอง 3. ผู้แทนครู 4. ผู้แทนองค์กรชุมชน 5. ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 6. ผู้แทนศิษย์เก่า 7. ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์และหรือผู้แทนองค์กรศาสนาอื่นในพื้นที่ 8. ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ ผู้นำทางศาสนา ผู้ทรงภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่น ข้าราชการบำนาญ ข้าราชการอื่นนอกสังกัดสถานศึกษา พนักงานรัฐวิสาหกิจ เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานอื่นของรัฐเจ้าของหรือผู้บริหารสถานประกอบการทั้งในและนอกเขตบริการของสถานศึกษานั้น

ในปัจจุบันรัฐยังต้องพึ่งพาชุมชน ในเรื่องการจัดการศึกษาจากชุมชน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องแหล่งเรียนรู้ วิทยากร งบประมาณ แรงงานและการจัดการ แต่ในปัจจุบันเทศบาลมีนโยบายในการจัดการศึกษา กฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา แนวทางการ

จัดการศึกษาของสถานศึกษามีความอ่อนไหวและปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทำให้ผู้ปฏิบัติขาดความรู้ความเข้าใจบทบาทหน้าที่ที่แท้จริงของตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีบทบาทสำคัญและเป็นส่วนหนึ่งของระบบการจัดการศึกษาระดับท้องถิ่นในปัจจุบัน แต่ยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ที่แท้จริงของตนเอง เป็นสาเหตุให้ไม่สามารถสนับสนุนบริหารจัดการการศึกษาตามบทบาทหน้าที่ของตนเองให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพได้ ด้วยเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าว (กระทรวงศึกษาธิการ 2542, หน้า 9 - 2) เพื่อเป็นการแก้ปัญหาที่ตรงจุด ลดความสูญเสียทั้งในด้านงบประมาณ บุคลากร เวลา และผลกระทบถึงผู้ที่เกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบาย รูปแบบ และวางแผนการพัฒนาคณะกรรม การสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และที่สำคัญได้ทราบถึงสภาพปัญหาในการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

ด้วยความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการมีส่วนร่วม ในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการบริหารการศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ในการบริหารการศึกษาทั้ง 12 หน้าที่ เพื่อนำผลที่ได้นำเสนอแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ในการบริหารสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการของสถานศึกษาให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ใช้ประกอบการตัดสินใจในการวางแผนนโยบายจัดทำแผนการดำเนินงาน แผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติการและแผน พัฒนาการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยเน้นให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วมต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

2. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

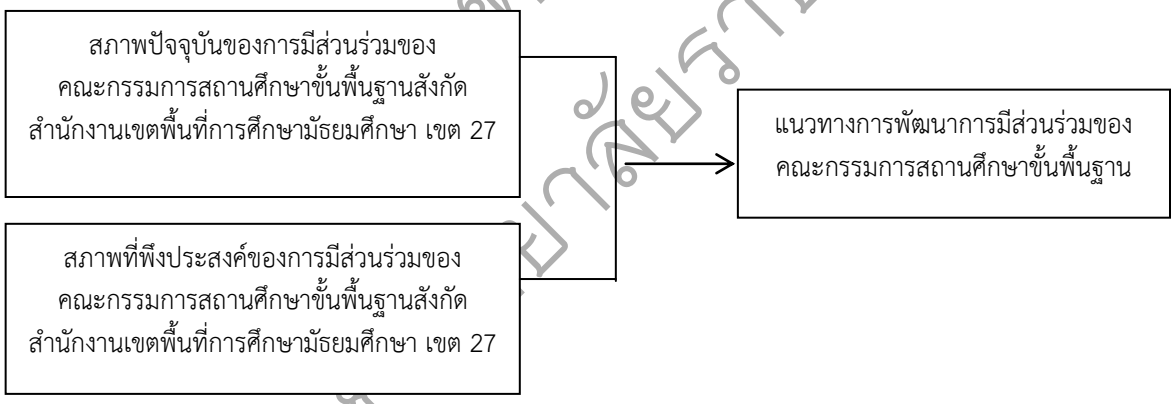

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ขอบเขตด้านประชากร กลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มเป้าหมาย

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 396 คน จากโรงเรียนทั้งหมด 60 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่

1.2.1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ การมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ปีการศึกษา 2556 กำหนดขนาดโดยเทียบจากตารางของ เครจซี่และมอร์แกน (สมบัติ ท้ายเรือคำ, 2555, หน้า 50) ดำเนินการโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิตามขนาดโรงเรียน โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่ มาร้อยละ 50 ของจำนวนโรงเรียน แล้วสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) (บุญชม ศรีสะอาด และคณะ, 2553, หน้า 35) ได้คณะกรรมการสถานศึกษา 192 คน จากโรงเรียนทั้งหมด 31 โรงเรียน

1.2.2 การศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา ได้แก่ สถานศึกษาที่เป็น Best practice จำนวน 6 โรงเรียน คือ โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนเหล่าหลวง ประชานุสรณ์ และโรงเรียนคำนาดีพิทยาคม โรงเรียนขนาดกลาง คือ โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติฯ และโรงเรียนโพธิ์ทองวิทยาคาร โรงเรียนขนาดใหญ่ คือ โรงเรียนจันทรุเบกษาอนุสรณ์ และโรงเรียนเสลภูมิพิทยาคม โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษา คือ 1) โรงเรียนที่ผ่านการประเมินรอบสามจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) 2) โรงเรียนในฝันหรือโรงเรียนดีประจำตำบล 3) โรงเรียนพระราชทาน

1.3 กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อการประเมินความเหมาะสมของแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสถานศึกษาสังกัดสานักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ประกอบด้วยกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 ท่าน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ การมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ปีการศึกษา 2556 แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมิน ดังนี้

2.1 แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ สอบถามลักษณะส่วนบุคคลมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของ Likert (Likert Rating Scale) โดยการปรับปรุงจากบุญชม ศรีสะอาด (2545, หน้า 101) เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ การมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามกำหนดไว้ในระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้ง 12 หน้าที่

2.2 แบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยแบ่งเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถาม เพื่อสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดแบบสัมภาษณ์ตามแนวทางบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้ง 12 หน้าที่

2.3 แบบประเมินแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ดังนี้

เป็นแบบประเมินแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวทางของ Likert (Likert Rating Scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด หัวข้อการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสอบถาม

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและการบริหารสถานศึกษาทั้ง 12 ข้อ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ

2. เขียนนิยามเชิงปฏิบัติการตามคุณลักษณะที่ต้องการวัด จากแนวทางการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3. สร้างข้อคำถาม (Statement) ของแบบสอบถามโดยให้สอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการ แล้วนำไปเสนอประธานควบคุมวิทยานิพนธ์และกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข

4. นำเครื่องมือที่สร้างเสร็จแล้วไปหาคุณภาพความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ ค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา (IC) มีค่าตั้งแต่ 0.6 – 1.00 ซึ่งผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านประกอบด้วย

4.1 นางสาวพรสุดา พาลเหนือ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนดูกอึ่งประชาสามัคคี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาการวิจัยการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

4.2 นายโชคชัย แสงสว่าง รองผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมยางสีสุราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

4.3 นายสุเมธ จันทรสมบัติ ครูชำนาญการพิเศษโรงเรียนสตรีศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขา การวิจัยการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

4.4 นายอำนาจ ชินศรี ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนหนองฮีเจริญวิทย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

4.5 นายพูลสิทธิ์ สิงห์พันธ์ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนช้างเผือกวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง

5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ แล้วนำเสนอประธานและคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์พิจารณาอีกครั้งหนึ่ง

6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว ไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

7. จากนั้นนำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนน ตามเกณฑ์ที่กำหนดแล้วนำมาวิเคราะห์หาคุณภาพตามลำดับดังนี้

7.1 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อกับทั้งฉบับโดยวิธี Item-total Correlation และทดสอบด้วยสหพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson product moment correlation) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ได้ค่าอำนาจจำแนกของเครื่องมือตั้งแต่ 0.50 – 0.85 และค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ 0.98

7.2 นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้แล้วมาหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 99 อ้างอิงมาจาก Cronbach, 1970, p. 161) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98

8. จัดทำเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

3.2 แบบสัมภาษณ์

1. ศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหาที่ได้จากแบบสอบถามการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสานักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต27 เพื่อกำหนดแนวทางในการจัดสร้างเครื่องมือให้ครอบคลุมเนื้อหาที่กำหนด

2. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์และกำหนดรูปแบบสัมภาษณ์จากเอกสารตาราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (บุญชม ศรีสะอาด, 2552, หน้า 39)

3. สร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเป็นแนวทางแก้ปัญหาการมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนสังกัดสานักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จำนวน 12 ข้อ

4. เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญชุดเดิมเพื่อพิจารณาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความเหมาะสม ซึ่งมีค่าความสอดคล้องเชิงเนื้อหาจากแบบสัมภาษณ์ ตั้งแต่ 0.60 – 1.00 นำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข

5. นำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อแนะนำ แล้วจัดทำเป็นฉบับที่สมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการสัมภาษณ์ต่อไป

3.3 แบบประเมินแนวทางการพัฒนาและความเป็นไปได้

1. ศึกษาหัวข้อการประเมินแนวทางพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 เพื่อกำหนดหัวข้อในการจัดสร้างเครื่องมือให้ครอบคลุมเนื้อหาที่กำหนด

บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2. ศึกษาวิธีการสร้างแบบประเมินและกำหนดรูปแบบประเมินจากเอกสารตาราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3. สร้างแบบประเมินชนิดมาตราส่วนประมาณ (Rating Scale) มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวทางของ Likert (Likert Rating Scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

4. สร้างแบบประเมินฉบับจริง ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกของเครื่องมือ ตั้งแต่ 0.50 – 0.85 ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ 0.98 เพื่อนำไปประเมินแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต27 ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

5. นำแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต27 เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ จำนวน 9 ท่านประกอบด้วย

5.1 นายทินกร โสรถาวร ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนอาจสามารถวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขา บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

5.2 นายชอบ ธาระมนต์ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนร้อยเอ็ดวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ปริญญาศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (ศษ.ม.) สาขา บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง

5.3 นายจตุพล ไกรยบุตร ผู้อำนวยการชำนาญการ โรงเรียนดูกอึ่งประชาสามัคคี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

5.4 นายอนุสรณ์ ทาสระคู ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนน้ำใสวรวิทย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ปริญญาศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (ศษ.ม.) สาขา บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง

5.5 นายกำพล แสนบุญเรือง ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนสุวรรณภูมิพิทยไพศาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

5.6 นายสุริยา สิงห์ชา ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนสตรีศึกษา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ปริญญาศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (ศษ.ม.) สาขา บริหารการศึกษา หาวิทยาลัยรามคำแหง

5.7 ว่าที่ร้อยตรีธีรวุธ บุญชูศรี ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนหนองหมื่นถ่านวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ปริญญาศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (ศษ.ม.) สาขา บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง

5.8 นายบุญเยี่ยม ศรีสุขกาญจน์ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนโพนสูงประชาสรรค์ สังกัดนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

5.9 นายสะอาด ขั้นอาสา ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนพนมไพรวิทยาคาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ดุษฎีบัณฑิต (ค.ด.) บริหารการศึกษา

4. วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ ซึ่งได้รับการตรวจสอบคุณภาพแล้ว ไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

4.1 แบบสอบถาม

1. ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล จากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 เพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์และแบบสอบถามไปยังผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ด้วยตนเอง เพื่อขอความอนุเคราะห์ไปยังคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาตอบแบบสอบถาม

3. ผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามที่ตอบเรียบร้อยแล้วจากผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 รับคืนด้วยตนเอง

4. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้ มาตรวจสอบความครบถ้วนและความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ถ้ามีปัญหาดำเนินการติดตามให้ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ที่สุด

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

4.2 แบบสัมภาษณ์

1. ขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาสารคามถึงผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็น Best Practice จำนวน 6 โรงเรียน

2. ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อและขอสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนด้วยตนเองที่เป็น Best Practice โดยสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามขอบข่ายบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 หน้าที่ และสรุปรวบรวมแต่ละหน้าที่ทันทีที่การสัมภาษณ์สิ้นสุด

4.3 แบบประเมิน

1. ขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ถึงผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อขอความร่วมมือในการประเมินความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา โดยผู้วิจัยได้นำส่งแบบประเมินความเหมาะสมด้วยตนเอง

2. นำแบบประเมินความเหมาะสมกลับคืน

3. รวบรวมแบบประเมินความเหมาะสมที่ได้รับคืนมาดำเนินการวิเคราะห์ตามขั้นตอนการวิจัยต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

1.1 หาความตรงเชิงเนื้อหา (Validity) ของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยใช้สูตร ดังนี้ (สมบัติ ท้ายเรือคำ, 2551, หน้า 101)

$$\mathrm{IOC} = \frac{\sum \mathrm{R}}{\mathrm{N}}$$

เมื่อ $\sum$R แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

1.2 หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของแบบสอบถามแต่ละข้อกับคะแนนรวม (Item - total Correlation) โดยใช้สูตรสหสัมพันธ์ของเปียร์สัน ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 110)

$$r_{XY} = \frac{N\sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{\left[N\sum X^2 - \left(\sum X\right)^2\right]\left[N\sum Y^2 - \left(\sum Y\right)^2\right]}}$$

เมื่อ r_{XY} แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนแต่ละข้อกับคะแนนรวม

$\sum X$ แทน ผลของคะแนนที่หาค่าอำนาจจำแนก

$\sum Y$ แทน ผลรวมของคะแนนรวม

N แทน จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

$\sum XY$ แทน ผลรวมของผลคูณระหว่างคะแนนแต่ละข้อกับคะแนนรวม

$\sum X^2$ แทน ผลรวมของกำลังสองของคะแนนแต่ละข้อ

$\sum Y^2$ แทน ผลรวมของกำลังสองของคะแนนรวม

1.3 หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α-Coefficient) ของครอบบาค (Cronbach) ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 99)

$$\alpha = \frac{k}{k-1}\left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2}\right]$$

เมื่อ α แทน ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น

k แทน จำนวนข้อของเครื่องมือวัด

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

$\sum S_i^2$ แทน ผลรวมของความแปรปรวนของแต่ละข้อ

S_t^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวม

2. สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 ค่าเฉลี่ย (Mean) โดยใช้สูตร ดังนี้ (สมนึก ภัททิยธนี, 2551, หน้า 237)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนน

N แทน จำนวนคนทั้งหมด

2.2 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตรดังนี้ (สมนึก ภัททิยธนี, 2551, หน้า 250)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

X แทน คะแนนแต่ละคน

N แทน จำนวนคนทั้งหมด

Σ แทน ผลรวม

2.3 ร้อยละ (Percentage) โดยใช้สูตร ดังนี้ (สมนึก ภัททิยธนี, 2551, หน้า 237)

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ P แทน ค่าร้อยละ

f แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นค่าร้อยละ

N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

2.4 ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการความจำเป็น (PNI_{Modify})

$$PNI_{Modify} = \frac{(I - D)}{D}$$

เมื่อ I แทน ค่าเฉลี่ยของสภาพพึงประสงค์

D แทน ค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบัน

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการตอบแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 สรุปได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. สภาพที่พึงประสงค์ในการมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. แนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 พบว่า ใน 12 ด้าน มีแนวทางปฏิบัติ 78 ข้อและผลการประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

อภิปรายผล

จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ การมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 27 อภิปรายผลได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันการมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ทั้ง 12 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานยังไม่มีความรู้และยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่และระบบ ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรของสถานศึกษาการมีบทบาทที่สำคัญในการสนับสนุนการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมกระบวนการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ไม่ร่วมประชุม ไม่ร่วมวางแผนการดำเนินงานไม่มีความรู้ในระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารการเงินและการ จัดหารายได้จากทรัพย์สินของสถานศึกษาจึงส่งผลให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไม่กล้าแสดงความคิดเห็นและบทบาทในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอย่างเต็มที่และทำให้การดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษาไม่คล่องตัวตามประกาศ ข้อบังคับและแนวปฏิบัติที่วางไว้ ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของทศพร ผลทวีนุกุล (2551, หน้า 130 - 149) พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการประเมินผลและการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจตามลำดับ เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถาน ศึกษาขั้นพื้นฐานจำแนกตามเพศ ระหว่างคณะกรรมการสถานศึกษาเพศชายกับหญิงไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตาม อายุ อาชีพ ระดับการศึกษาและประเภทของการเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่สำคัญได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไม่ค่อยมีเวลาเข้าร่วมประชุมไม่ค่อยให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมไม่ค่อยกล้าแสดงความคิดเห็นและโรงเรียนขาดแคลนงบประมาณและ Hutsell (2009, pp. 79 - 80) พบว่า โรงเรียนที่ส่งเสริมให้คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมระดับสูงในกระบวนการจัดการศึกษา ส่งผลให้โรงเรียนเหล่านั้นมีแนวโน้มว่าน่าจะเป็นสถานศึกษาที่ได้รับการยอมรับว่ามีผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศและมีผลคะแนนการทดสอบด้านการรับรองมาตรฐานในระดับที่สูงกว่า

2. สภาพที่พึงประสงค์การมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ทั้ง 12 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะ ความต้องการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเสนอแนะความต้องการของชุมชน เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนา ประสานความร่วมมือ การระดมทรัพยากร การปฏิบัติการอื่นจากหน่วยงานต้นสังกัดในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและกิจการของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับกฎหมาย กฎระเบียบ ประกาศ คำสั่งตลอดจนนโยบายและแผนของกระทรวงศึกษาธิการให้ส่งเสริมและสนับสนุนในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอน ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของทองม้วน ศรีเจริญ (2552, หน้า 67- 68) พบว่า 1) ปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีปัญหามากที่สุด ได้แก่ ด้านวิชาการรองลงมาคือด้านบริหารทั่วไปด้านบุคลากรและด้านงบประมาณ ตามลำดับ 2) ความต้องการ การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีความต้องการมากที่สุด ได้แก่ ด้านบุคลากร รองลงมาคือ ด้านวิชาการ ด้านบริหารทั่วไป และด้านงบประมาณ ตามลำดับ 3) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการการมีส่วนร่วมในการจัดการ ศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า 3.1) ปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาต่างระดับกัน โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ส่วนรายด้าน พบว่า ด้านบุคลากร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนความต้องการ พบว่า โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน 3.2) ปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันโดยรวม ไม่แตกต่างกัน ส่วนรายด้านพบว่า ด้านวิชาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนความต้องการพบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนรายด้าน พบว่า ด้านวิชาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3.3) ปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีสถานภาพตำแหน่งต่างกันโดยรวม และรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ส่วนความต้องการ พบว่า โดยรวมทุกด้านและ รายด้านไม่แตกต่างกันและ 4) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ เกี่ยวกับปัญหาและความต้องการ การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในแต่ละด้านมากที่สุดดังนี้ ด้านปัญหา ได้แก่โรงเรียนยังไม่เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทในการร่วมวางแผน

พัฒนางานวิชาการเท่าที่ควร ด้านความต้องการ ได้แก่ โรงเรียนควรจัดกิจกรรมให้คณะครู ผู้ปกครองนักเรียนและนักเรียนได้มีโอกาสพบปะแลก เปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งกันและกัน เพื่อให้ทราบถึงปัญหาต่าง ๆ ตลอดจนแนวทางในการพัฒนาการศึกษาอย่างมีคุณภาพ และโสภณ ธิพึง (2554, หน้า 73 - 83) พบว่าสภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ด้านการบริหารทั่วไป ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณและด้านบุคลากร ปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดคือคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขาดความรู้ ความเข้าใจในการบริหารจัดการศึกษาและแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานคือให้ชุมชนได้มีโอกาสร่วมกิจกรรมของสถานศึกษาให้มากกว่านี้

3. แนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 มีความเหมาะสมและเป็นไปได้อยู่ในระดับมากทั้งนี้เป็นเพราะ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษาในทุก ๆ ด้าน ให้เป็นไปตามนโยบายและแผนของกระทรวงศึกษาธิการกำหนดอย่างมีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสายสุนีย์ ดวงเกตุ (2551, หน้า 90 - 102) พบว่า สภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนห้องสอนศึกษา มีสภาพความสำเร็จการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริงอย่างเด่นชัดมีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริงด้านวิชาการอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานทั่วไปอยู่ในระดับปานกลาง ควรกระตุ้นให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนห้องสอนศึกษามีความกระตือรือร้นเสียสละเวลาที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาร่วมกับโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง ควรจัดให้มีการประชุมวางแผนเสนอแนวความคิดเห็นต่าง ๆ ที่เป็นรูปธรรมควรประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผลการดำเนินงานของโรงเรียนให้ชุมชนทราบสม่ำเสมอและณรงค์ ศิริอางค์ (2552, หน้า 70 - 85) พบว่า 1) การบริหารสถานศึกษาและการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาละอูบ เขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง ได้แก่ การบริหารทั่วไป การบริหารวิชาการและการบริหารงบประมาณ ตามลำดับ ส่วนการบริหารงานบุคคล อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมน้อยและ 2) ปัญหาและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาละอูบ เขตพื้นที่การ ศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 พบว่าด้านที่มีปัญหามากที่สุดคือ การบริหารงานบุคคล รองลงไปได้แก่ การบริหาร งานงบประมาณ การบริหารงานวิชาการและด้านที่มีปัญหาน้อยที่สุดคือ การบริหารงานทั่วไป คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานควรส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการบริหารงานของสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน ให้มีประสิทธิภาพเพื่อให้สอดคล้องตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และโรงเรียนควรเปิดโอกาส เปิดใจให้กว้าง ยอมรับศรัทธาและให้เกียรติคณะกรรมการสถาน ศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน ร่วมแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ในการเข้าร่วมการประชุมปรึกษาหารือจะทำให้การดำเนินงานตามแผน โครงการหรือกิจกรรมพัฒนาโรงเรียนประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ในการนำแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นไปใช้จะต้องปรับปรุง หรือประยุกต์ให้เหมาะสมกับสถานศึกษา

1.2 สถานศึกษาควรมีการปฐมนิเทศเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาได้รับทราบและเข้าใจในหน้าที่ของตนเอง เพื่อจะได้เข้ามามีส่วนร่วมในสถานศึกษา และปฏิบัติหน้าที่ได้ถูกต้องเหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา

2.2 ควรศึกษารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา

2.3 ควรศึกษากลยุทธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภายในสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *คู่มือการปฏิบัติงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.

_____. (2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไข เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

_____. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.* กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

ณรงค์ ศิริอางค์. (2552). *การศึกษาการบริหารสถานศึกษาและการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาละอูบ เขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

ทองม้วน ศรีเจริญ. (2552). *การศึกษาปัญหาและความต้องการการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบีรัมย์.

ทศพร ผลทวีนุกุล. (2551). *การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1.* วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น.* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สิวิริยาสาส์น.

_____. (2553). *พื้นฐานการวิจัยการศึกษา.* กาฬสินธุ์: ประสานการพิมพ์.

สมบัติ ท้ายเรือคำ. (2555). *ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.* (พิมพ์ครั้งที่ 5). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สายสุนีย์ ดวงเกตุ. (2551). *แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นฐานโรงเรียนห้องสอนศึกษา.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

โสภณ ธิพึง. (2554). *การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาตำบลแม่คะ อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่.* การศึกษาอิสระ ค.บ. เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร